

I NOVEMBER 1935.

AFLEVERING 7.

NADruk VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en JAC. P. THIJSSE.

REDACTIE :

Dr. J. HEIMANS. AMSTERDAM.
Dr. JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE :

Dr. JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN :

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE :

2e OOSTERPARKSTRAAT 223, AMSTERDAM.

PRIJS PER HALFJAAR f 3.25.

DE ZWARTE OOIEVAAR IN OOST-PRUISEN.

Eén van de zeldzaamste en schuwste vogels is de Zwarte Ooievaar, hij wordt daarom ook de kluizenaar onder de ooievaars genoemd.

In tegenstelling met zijn witte neef, heeft hij steeds de nabijheid der menschen vermeden, slechts nog de groote uitgestrekte wouden van Mecklenburg-Pommeren en in het bijzonder Oost-Pruisen geven hem gelegenheid zonder stoornis van menschen zijn nest te bouwen.

Vorigen zomer had ik gelegenheid één van de weinige nesten, van een gebouwde schuilplaats uit in een boom, te observeeren.

Beide vogels waren op het nest, poetsten zich en stapten in het nest rond. Na eenigen tijd vloog de eene (het wijfje) weg, doch kwam spoedig met een stuk mos terug; beide ooievaars begroeten elkaar met een luid gesis. Nu kon ik ook een paring bijwonen, waarbij het ongelooflijk luid toeging. Hoe zal men al die ons onbegrijpelijke liefkoozingen en bewegingen beschrijven als het tegen elkander drukken der koppen en halzen, de wederzijdsche buigingen en het vleugelslaan.

Na korten tijd vloog het mannetje op den rug van het wijfje en bleef daar ongeveer 10 seconden, met zijn vleugels slaande en verliet daarna het nest.

In den tijd der paring vergeet hij menigmaal alle voorzichtigheid. Is echter het broedsel aanwezig, dan bemerkt hij de aankomst van een vreemde heel spoedig en verlaat onmiddellijk het nest.

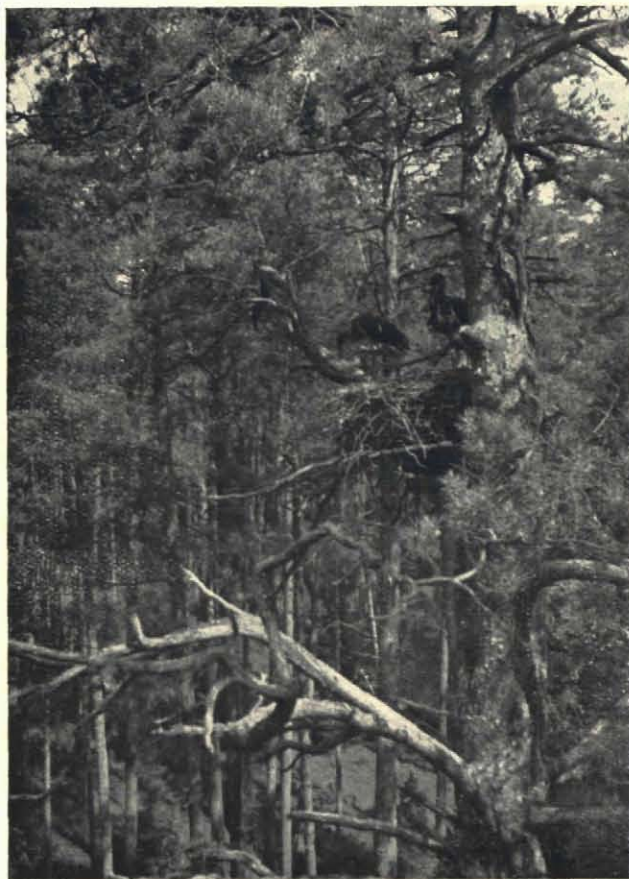

Fig. 1. Verblijfplaats van de Zwarte Ooievaar.

mede van klein af aan. Graag pikken ze elkaar en het nest is dan geheel wit van de donsveertjes.

Den 9en Augustus verlieten ze voor het eerst het nest en hielden zich in de nabijheid van het nest op. Waren de ouden met voedsel in zicht, dan vlogen ze naar het nest terug, waar nog gedurende eenigen tijd de voeringen plaats vonden. Maar na weinige dagen volgden zij de ouden naar een afgemaaid korenveld. Aanvang September waren ze verdwenen.

Blauwgroen glanzend zijn de bovenkanten van zijn vleugels, de snavel en pooten zijn bloedrood en om de oogen ligt een rood ovaal.

Er begon nu een drukke bouwwerkzaamheid aan het nest, mos en bosjes gras werden voor het binnenste van het nest gebruikt, terwijl voor den rand takken en twijgen werden genomen. Troffen de beide vogels elkaar op het nest, dan vonden nieuwe begroetingen met luid gesis plaats en vaak kwam het tot een paring.

Den 15en April lag het eerste ei in het nest, waarbij de volgende dagen twee nieuwe kwamen. Nu was altijd één ooievaar op het nest en er werd nog ijverig nieuw nestmateriaal aangedragen.

Van een gedurig broeden kan men nog niet spreken, voordat het geheele broedsel voltallig is. Wel zaten beiden afwisselend op het nest; stonden echter ook uren lang, stapten in het nest rond en poetsten zich. Elke veer wordt door den snavel getrokken en dan weer glad gelegd. Ook de jongen beginnen hier-

Fig. 2. De Zwarte Ooievaar.

Fig. 3. Paring van Zwarte Ooievaars.

Fig. 4. Voeden der jongen. (Interessant is de houding der jongen die de gulzigheid weergeeft waarmede ze zich op het voedsel storten).

Het aantal jongen varieert tusschen drie en vijf. Hij voedt ze met: kikvorschen, bloedzuigers en andere kleine waterdieren.

De snavel en pooten der jongen hebben in het eerste jaar een vuilgele kleur.

Zeer vroeg, ongeveer ter zelfder tijd als onze ooievaar en de zwaluwen, treedt hij zijn verre reis naar het Zuiden aan, om begin April terug te keeren.

Een jager, die het nest van een Zwarte Ooievaar in zijn gebied weet, is daarop zeer trotsch en zorgt ervoor, dat het niet gestoord wordt, ook wjl deze vogels onder bescherming van het Rijk staan.

KREYE-WEGENER.

☼ ☼ ☼

PADDESTOELEN EN ZWAARTEKRACHT.

II.

Dit streven der vruchtlichamen om een zuiver horizontale positie in te nemen, onafhankelijk van de stand van het substraat (tak, stronk, enz.), waarop zij zich ontwikkelen, kunnen wij buiten vaak heel fraai waarnemen. Fig. 4 toont het bijv. voor de berkenzwam (*Polyporus betulinus*). Duidelijk is hier te zien, hoe ook het jonge, nog niet volgroeide hoedje (het bovenste van de drie) zich reeds zuiver

waterpas gesteld heeft, zodat — om het nu eens fraai exact uit te drukken — de hoek, die het ondervlak maakt met de as van de stam, gelijk is aan de hoek tussen die as en het horizontale vlak. Soms echter kunnen wij daarbij opmerken, hoe dit streven min of meer in conflict schijnt te komen met de structuur, de bouw, van de houtige onderlaag. Dit was bijv. te zien aan het schilderachtige heksteunpaaltje, begroeid met „elfenbankjes” (*Polyporus versicolor*), dat ik dit najaar niet ver van mijn woning aantrof. Gelukkig, dat ik niet lang draalde met het op een foto (fig. 5)

vast te leggen, want enige dagen later was het verdwenen, vervangen door een saai ijzeren stang. Ook aan dit paaltje zien wij, hoe de hoeden zich alle onder een zekere hoek t.o. van het paaltje ontwikkeld hebben, er als het ware naar strevend zich in een horizontaal vlak te stellen. Desgewenst zouden dan ook op deze bankjes de elfen nog wel plaats kunnen nemen! Het is echter toch, alsof deze vruchtlichamen door de in de lengterichting verlopende barsten in schors en hout daarin enigszins worden gedwarsboomd.

Foto R. Klein.

Fig. 4. Drie berkezwammen (*Polyporus betulinus*) op scheef staande stam: de vruchtlichamen stellen zich zuiver horizontaal.